

ASTROVIRUSI V ŽIVILIH

Slika: astrovirusi

Vir: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0168160503001697>

Povzročitelj

Astroviruse so odkrili leta 1975. Ime so dobili zaradi svoje značilne oblike, ki jo vidimo pod elektronskim mikroskopom (pet do šestkrake zvezde v centru okroglega virusa). Virus uniči temperatura 60°C v 10-ih minutah, občutljiv je tudi na 70-90 % etanol.

Že dolgo je znano, da astrovirusi povzročajo driske pri živalih. Izolirali so ga že iz blata ptic, mačk, psov, prašičev, drobnice in goveda.

Danes vemo, da so ti virusi pomembni povzročitelji blage driske pri majhnih otrocih. Astrovirusne okužbe se pojavljajo predvsem pri otrocih do sedmega leta starosti, lahko pa zbolijo tudi odrasli. Veliko okužb poteka brez bolezenskih znakov (asimptomatsko).

Največ obolenj se pojavlja v poznih jesenskih, zimskih in zgodnjih spomladanskih mesecih. Do prenosa okužbe lažje prihaja v zaprtih kolektivih (npr. vrtci, šole, domovi za starejše, vojašnice, družine...). Virus povzročajo tudi bolnišnične okužbe, predvsem pri otrocih do dveh let starosti.

Živila, ki so najpogosteje povezana z astrovirusnimi okužbami

Človek se lahko okuži z astrovirusi z onesnaženo vodo in hrano. Epidemiološki podatki o živilih, onesnaženih z astrovirusi, so omejeni. Opisani so primeri okužbe z astrovirusi po zaužitju onesnaženih lupinarjev (školjke, raki, polži).

Prenos okužbe

Astrovirusi se v velikem številu izločajo z blatom okuženih oseb. Od tod se lahko z nehigijskim ravnanjem ali neurejenimi higienskimi razmerami (pomanjkljivo umivanje rok, neurejen kanalizacijski

sistem, poplave ...) virusi занесеjo v pitno vodo, onesnažijo hrano, površinske vode, morje, predmete (npr. kljuge, mize, telefone, igrače itd.).

Okužba z astrovirusi se prenaša torej fekalno-oralno, bodisi neposredno z rokami ali posredno z onesnaženimi živili, vodo, predmeti. Pogost vzrok okužb z astrovirusi je pomanjkljiva osebna higiena pri rokovanju z živili.

Okužba z astrovirusi se lahko prenaša tudi kapljično, z aerosolom z izbruhanо masо.

Potek okužbe

Infektivna doza ni povsem znana, toda predvideva se, da je nizka. Inkubacija (čas od okužbe do pojava bolezenskih znakov) traja 24-36 ur. Vodilni klinični znak je vodena driska, redkeje se temu pridruži še vročina, bruhanje, bolečine v trebuhu in dehidracija. Bolezen traja 3-4 dni. Podobna je drugim bakterijskim in virusnim boleznim, za katere je značilna driska.

Osebe z večjim tveganjem za težji potek bolezni pri okužbi z astrovirusi

Predšolski otroci, starejši ljudje, imunsko oslabei, skupine ljudi v zaprtih kolektivih (vrtci, šole, vojašnice, domovi za starejše, družine ...).

Preprečevanje okužb z astrovirusi z živili

- Dosledno izvajamo osebno higieno, predvsem pravilno umivanje rok. Roke pravilno in temeljito umivamo še zlasti pred in med pripravo živil ter pred jedjo¹.
- Temeljito in sprotно čistimo delovne površine, pripomočke, pribor, posodo itd. Pri tem pazimo, da po čiščenju ne ostajajo vlažni oziroma, da se temeljito posušijo.
- Pri pripravi in shranjevanju živil pazimo, da ne pride do navzkrižnega onesnaženja živil z mikroorganizmi. Živila z ostanki zemlje (krompir, korenje...) shranjujemo ločeno od ostalih živil. Kuhinjske deske, nože, ostale pripomočke uporabljamo ločeno za surova in že kuhana, gotova živila...².
- Toplotna obdelava živil naj bo pravilna in zadostna.³
Večino zdravju škodljivih mikroorganizmov, potencialno prisotnih v živilih, uničimo s temperaturo nad 70°C.
- Sveže sadje in zelenjavo pred uporabo temeljito očistimo in operemo.
- Za pitje in pripravo živil uporabljamo le varno pitno vodo iz nadzorovanih vodnih virov oziroma vodovodnih sistemov.
- Astrovirusne okužbe preprečujemo tudi z rednim čiščenjem in vzdrževanjem sanitarnih in drugih potencialno onesnaženih prostorov in/ali površin.

¹...Pomen umivanja rok:

<http://www.nijz.si/pomen-umivanja-rok-v-domaci-kuhinji>

²...Navzkrižno onesnaženje živil z mikroorganizmi:

<http://www.nijz.si/navzkrizno-onesnazenje-zivil-z-mikroorganizmi>

³...Toplotna obdelava živil:

<http://www.nijz.si/toplotna-obdelava-in-pogrevanje-zivil>

⁴...Higiensko ravnanje s sadjem in zelenjavo:

<http://www.nijz.si/higiensko-ravnanje-s-svezim-sadjem-in-zelenjavo>